

มโนทัศน์ของจินตภาพ

จินตภาพเป็นภาพลักษณ์ (image) ประเภทหนึ่ง การใช้คำว่า "ภาพลักษณ์" มีหลายความหมาย โดยทั่วไปมักเข้าใจภาพลักษณ์คือความเหมือน และมีลักษณะเป็นภาพ เช่นภาพลักษณ์ในทางวรรณคดีวิจารณ์ กล่าวถึงการใช้อำนาจที่ทำให้เห็นภาพ เช่นการใช้อำนาจอุปมาอุปไมย ทฤษฎีรัฐศาสตร์กล่าวถึงการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองหรือที่เรียกว่าภาพพจน์โดยมีผลทำให้เข้าใจว่าภาพพจน์นั้นคือความจริง จิตวิทยากล่าวถึงการใช้อำนาจภาพลักษณ์ในความคิด ความฝัน ความจำ ฯลฯ โดยดูลักษณะการทำงานของภาพลักษณ์นั้นและใช้วิธีทำการทดลองจากประสบการณ์มนุษย์ และปรัชญาสนใจคำถามเช่นว่าภาพลักษณ์คืออะไร สัมพันธ์กับการเข้าใจความจริงอย่างไร สัมพันธ์กับการเข้าใจโลกที่เกิดจากประสาทสัมผัสและที่ไม่ได้เกิดจากประสาทสัมผัสอย่างไร และสัมพันธ์กับการอธิบายปรากฏการณ์ทางจิตอย่างไร ภาพลักษณ์ในที่นี้คือจินตภาพ

จินตภาพ* เป็นปรากฏการณ์ทางจิตชนิดหนึ่งซึ่งมีความสัมพันธ์กับปรากฏการณ์ทางจิตชนิดอื่น เช่น ความจำ จินตนาการ การเห็นภาพหลอน ฯลฯ ในส่วนแรกของบทนี้จะกล่าวถึงจินตภาพในฐานะที่เป็นประสบการณ์ทางจิตชนิดหนึ่ง และมีความสัมพันธ์กับการอธิบายปรากฏการณ์ทางจิตอื่น ๆ ส่วนที่สองกล่าวถึงมโนทัศน์ของจินตภาพในด้านการแทนโลกภายนอกต่อจิต (representation) โดยจะเห็นได้ชัดจาก

*ในวิทยานิพนธ์นี้ คำว่า "ภาพลักษณ์" (image) และ "จินตภาพ" (mental image) จะใช้แทนที่กัน และถือว่ามี ความหมายเดียวกัน

การศึกษาประวัติปรัชญาซึ่งเข้าใจว่ามโนภาพ (idea) มีความหมายเดียวกันกับภาพลักษณ์หรือจินตภาพ และการอธิบายภาพลักษณ์ได้เปลี่ยนไปจากทฤษฎีลอกแบบ (copy theory) มาสู่จินตภาพในความหมายที่ไม่ใช่การลอกแบบ นอกจากนี้ส่วนนี้จะช่วยให้เข้าใจที่มาของปัญหาการถกเถียงเรื่องจินตภาพต่อไป และส่วนสุดท้ายจะพิจารณามโนทัศน์ของจินตภาพสองลักษณะคือ หนึ่งมโนทัศน์ของจินตภาพในด้านที่สัมพันธ์กับการมีประสาทสัมผัสหรือผัสสาการ (sensation) โดยเฉพาะด้านการใช้สายตา (visual) และชี้ให้เห็นว่าการมองเห็นทางประสาทสัมผัสตามีความหมายใกล้เคียงกับ "การมองเห็น" ในจิตหรือการมีจินตภาพ แต่ก็มี ความแตกต่างกันอยู่ และสองมโนทัศน์ของจินตภาพที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไปได้ (possibilities) ซึ่งสัมพันธ์โดยเฉพาะกับการจินตนาการ

1.

คำถามที่ว่า "จิตหรือปรากฏการณ์ทางจิตคืออะไร" อาจตอบได้ด้วยทฤษฎีต่าง ๆ จากหนังสือ The Character of Mind McGinn แบ่งปรากฏการณ์ทางจิตเป็นสองลักษณะ คือหนึ่ง ลักษณะเชิงผัสสาการ และสอง ลักษณะที่มีเนื้อหาเชิงข้อความ และสามารถอธิบายได้สองด้าน คือด้านของบุรุษที่หนึ่งและด้านของบุรุษที่สาม ปรากฏการณ์ทางจิตซึ่งรวมถึงผัสสาการหมายถึง "ความรู้สึกทางร่างกาย เช่น ความเจ็บปวด อากาการคัน คลื่นเหียน รวมถึงประสบการณ์เชิงการรับรู้ เช่น ดูเหมือนว่าเห็นตู้ไปรษณีย์สีแดง ได้ยินเสียงตึงของทริมเบ็ด ได้ลิ้มรสหวานของสตรอเบอร์รี่" (McGinn 1982 : 8) ในด้านแรก ผัสสาการเป็นเรื่องส่วนบุคคลที่แต่ละคนจะรู้สึกได้ เพราะรู้จากประสาทสัมผัสของตนเอง และผู้อื่นก็รู้จากการมีประสาทสัมผัสของผู้อื่น ส่วนด้านของบุรุษที่สาม ผัสสาการเป็นการอธิบายจิตจากการสังเกตหรือจากการรายงานการเกิดประสาทสัมผัสของผู้อื่น เช่น พฤติกรรมนิยมอธิบายว่าผัสสาการคืออะไร

ด้วยการสังเกตพฤติกรรมมนุษย์ โดยเชื่อว่าการแสดงพฤติกรรมบางอย่างออกมาบ่งบอกถึงสภาวะจิตของบุคคล ส่วนลักษณะที่สองคือปรากฏการณ์ทางจิตซึ่งมีเนื้อหาเชิงข้อความหรือเป็นข้อความที่ตามหลักภววิทยาที่บ่งบอกถึง "สภาวะการรู้ เช่นความเชื่อและเจตคติที่แสดงถึงความรู้สึก เช่นปรารถนาหรือตั้งใจว่าคุณจะได้ลูกแอปเปิ้ล และกล่าวว่าคุณ จะถูกรถชน" (McGinn 1984 : 8) ลักษณะผัสสาการมีลักษณะแบบบุรุษที่หนึ่งมากกว่าลักษณะปรากฏการณ์ทางจิตซึ่งมีเนื้อหาเชิงข้อความ

สำหรับจินตภาพนั้น เป็นปรากฏการณ์ทางจิตซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผัสสาการ เช่น เมื่อมีอาการทางประสาทแล้วเห็นภาพหลอน แม้ว่าจินตภาพจะไม่มีเนื้อหาเชิงข้อความแบบ that-clause โดยตรง แต่เมื่อพิจารณา रूपประโยคที่มีการใช้จินตภาพเช่น "เขามีจินตภาพของ..." อาจขยายเป็น "เขามีจินตภาพว่า..." เช่น "เขามีจินตภาพว่าเขาถูกรถชน" แต่ประโยคแบบนี้อาจไม่ได้บอกอะไรมากไปกว่า "เขากล่าวว่าประโยคหรือประพจน์ว่า" "ฉันถูกรถชน" เป็นความจริง" ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าประโยค "เขามีจินตภาพว่า ..." น่าจะเป็นประโยคที่แทรกอยู่ในรูปประโยคที่แสดงถึงความต้องการ ความตั้งใจ ความปรารถนาหรือกิจกรรมทางจิตอื่น ๆ มากกว่า อย่างไรก็ตาม ประเด็นนี้ยังเป็นข้อถกเถียงว่าจินตภาพมีลักษณะเป็นภาพหรือเป็นภาษา หรือกล่าวอีกอย่างคือมีเนื้อหาเชิงข้อความด้วยหรือไม่ ประเด็นนี้มีลักษณะการถกเถียงในตัวเองเดียวกันกับข้อถกเถียงว่าความคิดเป็นภาษาหรือไม่ การที่เกิตกำถามนี้ขึ้นดูเหมือนจะเนื่องมาจากว่ายังมีการสงสัยว่าปรากฏการณ์ทางจิตนั้นถูกกำหนดหรือมีโครงสร้างทางภาษากำกับอยู่หรือไม่

จินตภาพในด้านที่สัมพันธ์กับผัสสาการจะเห็นได้ชัดจากประวัติปรัชญา เช่น ทัศนะ Descartes, Locke, Berkeley, Hume, Kant โดยนักปรัชญาเหล่านี้เห็นว่าจินตภาพเกิดจากการทำงานของจินตนาการซึ่งเป็นหนึ่งในสมรรถพล (mental faculty) ทั้งสาม อันได้แก่ สมรรถพลทางผัสสะและสมรรถพลทางการใช้เหตุผลหรือ

ความเข้าใจ คำว่า "ภาพลักษณ์" สำหรับนักปรัชญาคนนี้มีก้ใช้ในความหมายใกล้เคียงกับคำว่า "มโนภาพ" (idea) และมักหมายถึงภาพในจิตหรือสิ่งซึ่งลอกแบบสิ่งภายนอก อย่างไรก็ตามมโนภาพก็เป็นสิ่งทางจิต (mental object) ซึ่งสัมพันธ์กับการรับรู้ (perception) และผัสสาการ (sensation) เช่น Hume คิดว่ารอยประทับ (impression) ทำให้เกิดมโนภาพหรือภาพลักษณ์ของสิ่งภายนอกในจิต โดยเฉพาะเกิดขึ้นในความจำและจินตนาการ Kant เห็นว่าจินตนาการหรือการสร้างภาพลักษณ์เป็นส่วนเชื่อมโยงระหว่างการใช้เหตุผลและผัสสาการ และ Descartes เห็นว่า "สิ่งที่เรารับรู้คือมโนภาพของเราเอง" (Warnock 1976 : 13) ดังนั้นสำหรับ Descartes คำถามสำคัญคือสิ่งซึ่งเรารับรู้ในโลกภายนอกนั้นสัมพันธ์กับสิ่งในความเข้าใจหรือมโนภาพภายในจิตของเราอย่างไร และถึงแม้ทัศนคติทวินิยม (Dualism) ของเขาจะได้รับการวิพากษ์วิจารณ์เพียงใด ปัญหานี้ก็ยังคงเป็นปัญหาสำคัญ

สำหรับมโนทัศน์ทางจิตเช่น จินตนาการ ความจำ ฯลฯ จินตนาการและความจำมักถูกนิยามให้สัมพันธ์กับจินตภาพมากที่สุดและใช้จินตภาพเป็นตัวแยกความแตกต่างระหว่างความจำและจินตนาการ เพราะบางครั้งกิจกรรมทั้งสองนี้มีเนื้อหาเหมือนกันจนทำให้สงสัยว่าจินตภาพนั้นเป็นภาพที่เคยเห็นมาแล้ว เคยเกิดขึ้นมาแล้ว เกิดจากความจำหรือเป็นเพียงจินตนาการ ทัศนคตินักปรัชญาโดยมากมักใช้จินตภาพเป็นเครื่องบอกความแตกต่าง แต่บางทัศนะเห็นว่า "สิ่งที่เราสามารถจำได้คือประสบการณ์ก่อนหน้านั้นของแต่ละคน" (White 1990 : 164) และจินตภาพไม่ใช่เนื้อหาของประสบการณ์นั้น โดยมากแล้ว นักปรัชญาในอดีต เช่น Hobbes, Hume, Berkeley มักเห็นว่าควรใช้จินตภาพแยกความแตกต่างระหว่างความจำและจินตนาการ โดยที่จินตภาพที่ชัดเจน มีชีวิตชีวา มีระเบียบ มีความต่อเนื่องและสามารถควบคุมได้ด้วยเจตจำนง (will) เป็นจินตภาพของความจำ แต่จินตภาพของจินตนาการมีลักษณะตรงข้าม White วิเคราะห์ว่าเกณฑ์เหล่านี้ไม่เพียงพอ เพราะ

จินตภาพของจินตนาการอาจมีความชัดเจนได้สำหรับคนที่อยู่ในโลกของจินตนาการ และบางครั้งเราก็ไม่สามารถจำสิ่งซึ่งเราต้องการได้ จินตภาพของความจำจึงไม่จำเป็นต้องถูกควบคุมได้เสมอ Russell วิจารณ์ Hume ไว้เช่นกันในประเด็นที่ว่า Hume ใช้ความชัดเจนเป็นเกณฑ์แบ่งระหว่างผัสสาการและภาพลักษณ์ และเห็นว่าผัสสาการมีความชัดเจนมากกว่าภาพลักษณ์ แต่ Russell เห็นว่าเกณฑ์ความชัดเจนนั้นไม่เพียงพอ และควรใช้เกณฑ์ความเชื่อแทน นั่นคือความเชื่อในการไม่มีอยู่จริงของภาพลักษณ์ หรือ "ไม่เป็นไปตามกฎฟิสิกส์" (Russell 1989 : 149) เช่นเมื่อมีจินตภาพของเก้าอี้ เราแยกได้ว่าเก้าอี้ นั้นเป็นภาพลักษณ์เพราะเราไม่คิดจะไปนั่งบนเก้าอี้ นั้นจริง ๆ และรู้ว่าเก้าอี้ตัวนั้นนั่งไม่ได้จริง นอกเสียจากเราจะนึกถึงจินตภาพของเก้าอี้ที่มีตัวเรานั่งอยู่บนเก้าอี้ แท้ที่จริงแล้ว Russell ต้องการเสนอว่าภาพลักษณ์มีสาเหตุแบบเดียวกับความจำ (mnemic) สาเหตุที่เป็นไปตามกฎ mnemic หรือ "กฎซึ่งเป็นไปตามนิสัยและประสบการณ์ในอดีต" (Russell 1989 : 150) แต่ผัสสาการเกิดจากสาเหตุเชิงกายภาพตามธรรมดา Russell ใช้เกณฑ์ความเชื่อในตนเองเดียวกันนี้เป็นเกณฑ์แบ่งจินตภาพที่ประกอบเป็นความจำออกจากจินตภาพของจินตนาการ โดยที่จินตภาพของความจำมีส่วนของความเชื่อซึ่งอาจแสดงได้ด้วยคำพูดว่า "สิ่งนี้เคยเกิดขึ้นแล้ว" จินตภาพที่ไม่มีความรู้สึกของความเชื่อเท่านั้นที่ประกอบเป็นจินตนาการ..." (Russell 1989 : 176) และความเชื่อนั้นก็คือความเชื่อในการมีอยู่ของอดีตและความจำก็มีที่มาจากผัสสาการมากกว่าจินตนาการ White แย้งว่าเกณฑ์ความเชื่อของ Russell ยังใช้แบ่งไม่ได้เพราะ "เราสามารถจำได้มากกว่าเพียงอดีต เช่นเราจำได้ว่ารูปห้าเหลี่ยมมีห้าด้าน หรือจำได้ว่าจะมีการบรรยายในวันอังคารหน้า" (1990 : 167) สิ่งเหล่านี้ไม่มีความเชื่อในอดีตรวมอยู่ด้วย ดูเหมือนว่าสำหรับ White ความจำมีความหมายเกินกว่าเพียงความเป็นภาพ ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องเกิดจากการมีผัสสาการมาก่อน ข้อเสนอของ White

ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยคือ "ไม่ว่าภาพลักษณ์ที่เราอาจจะมิแต่ไม่จำเป็นต้องมีนั้น เป็นภาพลักษณ์ของสิ่งซึ่งเคยเกิดขึ้นแล้วหรือไม่ก็ตาม ถือว่าไม่ใช่ประเด็น แต่ประเด็นคือสิ่งซึ่งเราทำกับภาพลักษณ์เหล่านี้ เราใช้มันเพียงเพื่อคิดถึงสิ่งที่เป็นไปได้หรือคิดถึงที่สิ่งซึ่งรู้มาก่อนแล้ว" (White 1990 : 170) นั่นคือเกณฑ์ที่ใช้แยกความแตกต่างนั้นขึ้นอยู่กับความตั้งใจในการใช้จินตภาพนั้น ๆ กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือจินตภาพไม่ได้มีอยู่อิสระแต่ขึ้นอยู่กับการใช้ความหมาย หรือการใช้มันว่าเป็นจินตภาพของอะไร

การที่ภาพลักษณ์เป็นส่วนสำคัญของมโนทัศน์ทางจิตเหล่านี้ ทำให้นักปรัชญาพวกหนึ่งให้ความหมายของมโนทัศน์ทางจิต โดยพิจารณาจากการเกิดขึ้นของภาพลักษณ์ หรือพยายามตอบคำถามเช่นว่าความจำเป็นคืออะไร จินตนาการคืออะไร หรือแม้แต่คำถามที่ว่าจินตภาพคืออะไรโดยดูจากสิ่งที่เกิดขึ้นในจิต เช่น ทฤษฎีเอกลักษณ์ (Identity Theory) ซึ่งเชื่อว่ามโนทัศน์ทางจิตเป็นสิ่งที่สามารถนิยามได้โดยดูจากตำแหน่งของมันในสมองมนุษย์ ทฤษฎีนี้จะพบปัญหาว่าถ้าจินตภาพเป็นจุดใดจุดหนึ่งในสมองก็จำเป็นต้องมีตำแหน่งสำหรับรู้ตำแหน่งนั้น เพราะไม่มีตำแหน่งของจินตภาพที่อยู่โดยอิสระจากการรับรู้ของเจ้าของ ดังนั้นจึงทำให้เกิดปัญหาการถอยกลับไม่สิ้นสุด (infinite regress) (ดู Rey : 1981) คือต้องอาศัยตำแหน่งอื่นในการรับรู้ตำแหน่งของจินตภาพในสมอง และเมื่อมีตำแหน่งก็ต้องมีตำแหน่งของจินตภาพในสมองใหม่อีกเป็นเช่นนี้ไปไม่สิ้นสุด

ผู้วิจัยเห็นว่าเราควรเข้าใจจินตภาพในฐานะที่เป็นถ้อยคำเกี่ยวกับจิต อย่างไรก็ตามแม้เราจะสามารถรายงานจินตภาพได้ด้วยคำพูด แต่เราก็ไม่สามารถให้เอกลักษณ์กันไต่ระหว่างสิ่งที่รายงานออกมากับสิ่งซึ่งเกิดขึ้นในใจ ความหมายของปรากฏการณ์ทางจิตต่าง ๆ นั้นไม่เท่ากับการใช้ภาษาเกี่ยวกับ

ปรากฏการณ์นั้น ๆ เช่น ฉันคิดว่าสมมุติว่าเคนเนตึกคปุมระเปิด หรือฉันมีจินตภาพของเคนเนตึกคปุมระเปิด" ข้อความ "เคนเนตึกคปุมระเปิด" ไม่ใช่การบรรยายประสบการณ์ภายใน" (Anscombe 1981 : 62) แม้ว่าภาษาจะไม่ใช้ความหมายของประสบการณ์ทางจิตแต่ความหมายของมันก็ได้ขึ้นอยู่กับจิต หรือการดูว่าเกิดอะไรขึ้นเมื่อพูดว่า "ฉันคิดว่า..." โดยดูสิ่งซึ่งเกิดขึ้นในตอนนั้นเปรียบเสมือนนาฬิกาตีบอกเวลา แล้วเรารู้ที่กลไกของมันว่าเกิดอะไรขึ้นในตอนนั้นการดูเหตุการณ์ภายในแบบนี้ก็ยังไม่สามารถให้เอกลักษณ์กันไต่ระหว่างเสียงตีบอกเวลาของนาฬิกาที่กลไกในเครื่องนาฬิกาเมื่อตีบอกเวลา ความหมายของ "เอกลักษณ์" จึงดูเหมือนจะไม่เป็นจริงเพราะมีความคลาดเคลื่อนกันอยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม "หากเราต้องการรู้ว่าความคิดคืออะไร เราต้องพิจารณาลึกลับซึ่งไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นเมื่อความคิดเกิดขึ้น นั่นคือต้องพิจารณาคำ และการอธิบายคำซึ่งทำให้ความคิดเกิดขึ้น" (Anscombe 1981 : 62) แม้ภาษาและปรากฏการณ์ทางจิตจะไม่ใช้สิ่งเดียวกัน แต่ปรากฏการณ์ทางจิตโดยตัวมันเองนั้น เราก็ไม่สามารถรู้ได้ ดังนั้นความหมายของมันจึงน่าจะอยู่ที่การใช้คำทางจิตเหล่านั้น สำหรับความหมายของคำว่า "ภาพลักษณ์" ได้เปลี่ยนแปลงไปในประวัติศาสตร์ โดยเปลี่ยนจากการลอกแบบ (copy) ไปสู่ความหมายที่ไม่ใช่การลอกแบบ (non-copy)

2.

ตั้งแต่ Aristotle ถึง Hume คำว่า "มโนภาพ" (ideas) "ภาพลักษณ์" (images) และ "phantasm" ในจิต หมายถึงความเหมือนกับวัตถุภายนอก White เห็นว่าถึงแม้

Aristotle จะไม่ได้คิดว่า "phantasm" หมายถึง "ภาพลักษณ์"

แต่ทฤษฎีเกี่ยวกับ phantasia ของเขาใน Rhetoric 1370

a 28 และใน De Anima III.3 ดูเหมือนจะตีความ

phantasia ให้สัมพันธ์อย่างสำคัญกับสัจเชิงสภาพปรากฏ
(phantasmata) หรือที่นักปรัชญายุคหลังเรียกว่า มโนภาพ
ภาพลักษณ์ หรือข้อมูลเชิงผัสสะ" (1989 : 13)

คำว่า "phantasma" หมายถึงสภาพปรากฏ Aristotle เห็นว่าสิ่งที่เรา
รับรู้คือสภาพปรากฏของวัตถุ กล่าวอีกอย่างคือ สภาพปรากฏแทนวัตถุภายนอก
ต่อจิตในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน Putnam เรียกทฤษฎีนี้ว่า "ทฤษฎีความเหมือน
ของการอ้างอิง" (The similitude theory of reference) ทฤษฎีนี้
ถือว่าสิ่งในจิตเหมือนกันกับวัตถุภายนอกที่อ้างอิงได้ นักปรัชญาโดยมากที่ใช้
ทฤษฎีนี้มักเห็นว่าเพียงคุณสมบัติปฐมภูมิเช่น รูปร่าง การกินที่ ... ของสิ่ง
ภายนอกและภาพลักษณ์มีความเหมือนกัน (similitude) Putnam กล่าวถึง
Aristotle ว่า

"Aristotle เองกล่าวว่า สภาพปรากฏไม่มีคุณสมบัติเช่น
ความเป็นสีแดงร่วมกับวัตถุ (คือความเป็นสีแดงในจิตของเรา
ไม่ใช่คุณสมบัติเดียวกันอย่างตรงตัวกับความเป็นสีแดงของวัตถุ)
ซึ่งสามารถรับรู้ได้เพียงประสาทสัมผัสส่วนเดียว แต่สภาพ
ปรากฏมีคุณสมบัติเช่น ความยาว หรือรูปร่าง ร่วมกัน
ซึ่งสามารถรับรู้ได้มากกว่าเพียงประสาทสัมผัสส่วนเดียว..."
(1981 : 57)

สำหรับ Descartes เห็นว่า มีภาพลักษณ์อยู่สองประเภท
ประเภทแรกคือภาพลักษณ์แบบอ้อมมันต์ (passive) ซึ่งเกิดจากหรือมีสาเหตุ
จากวัตถุภายนอก และไม่ขึ้นกับเจตจำนงของเรา แต่จะเกิดขึ้นเองโดยที่เรา

ไม่ตั้งใจ เรามักจะคิดว่ามันเป็นความเหมือนของสิ่งภายนอก อีกประเภทหนึ่งคือ ภาพลักษณ์แบบกัมมันต์ (active) ซึ่งเกิดจากหรือมีสาเหตุจากจินตนาการ และสิ่งซึ่งเราไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน เช่นเมื่อจินตนาการหัวสิงโตบนตัวแพะ

Putnam เห็นว่า Descartes และ Locke ถือว่า "ในกรณีของคุณสมบัติ "หุติยภูมิ" เช่นสี หรือพื้นผิวของวัตถุซึ่งต้องอาศัยการสัมผัส เป็นเรื่องไร้สาระที่จะถือว่าคุณสมบัติของจินตภาพ เป็นสิ่งเดียวกันอย่างตรงตัวกับคุณสมบัติของวัตถุกายภาพ" (Putnam 1981 : 57-58)

Locke แบ่งมโนภาพหรือ ideas เป็นสองประเภท คือมโนภาพเชิงเดี่ยว (simple ideas) และมโนภาพเชิงผสม (Complex ideas) กรณีของมโนภาพเชิงเดี่ยวมีความแตกต่างกันระหว่างมโนภาพเชิงเดี่ยวของผัสสาการซึ่งเป็นภาพลักษณ์หรือความเหมือนของคุณสมบัติปฐมภูมิและมโนภาพเชิงเดี่ยวของผัสสาการซึ่งเป็นผล (effect) ของคุณสมบัติหุติยภูมิ กล่าวอีกอย่างคือ ตามความเข้าใจของ Dennett คุณสมบัตិปฐมภูมิ "ก่อให้เกิดมโนภาพของคุณสมบัติหุติยภูมิในจิตของเรา" (Dennett 1986 : 142) ดังนั้นสิ่งที่เหมือนกันคือคุณสมบัติปฐมภูมิของวัตถุภายนอกกับมโนภาพหรือภาพลักษณ์ คุณสมบัติหุติยภูมิเป็นผลกระทบจากคุณสมบัติปฐมภูมิ Dennett ให้ข้อสังเกตว่าตรงนี้จะนำไปสู่ทัศนะที่เลียงไม่ได้ว่า "สีในฐานะที่เป็นคุณสมบัติอันหนึ่งมีลักษณะกึ่งที่ด้วยอย่างชัดเจน ("สิ่งทุกสิ่งที่มีสีย่อมกึ่งกันที่") ดังนั้นสีจึงต้องอยู่ในอวกาศเชิงปรากฏการณ์ของจินตภาพ" (Dennett 1986 : 142) จึงดูเหมือนว่าตามทัศนะของ Dennett แล้วคุณสมบัติปฐมภูมิและหุติยภูมิไม่สามารถแยกออกจากกันโดยเด็ดขาด

ดูเหมือนว่า Hume เองก็มีทัศนะในทำนองเดียวกัน Hume แยกความแตกต่างระหว่างรอยประทับและมโนภาพ (impression and ideas) เขากล่าวไว้ใน An Enquiry Concerning Human Understanding ว่า

คำว่า รอยประทับ หมายถึงการรับรู้ทั้งหมดของเรามีชีวิตชีวา มากกว่า และเกิดขึ้นเมื่อเราได้ยินหรือมองเห็น หรือรู้สึก หรือรัก หรือเกลียด หรือปรารถนา หรือมีเจตจำนง มโนภาพซึ่งเป็นการรับรู้ที่มีชีวิตชีวาน้อยกว่า และเป็นสิ่งซึ่งเรารู้ตัวว่ามันเกิดขึ้นนั้น แตกต่างจากรอยประทับเมื่อเราไตร่ตรองถึงผัสสาการอันใดก็ตามหรือกระบวนการที่ได้กล่าวถึงข้างบน* (Cahn 1977 : 620)

และ "มโนภาพทั้งหมดของเราหรือการรับรู้ที่อ่อนกว่า คือการลอกแบบของ รอยประทับหรือการรับรู้ที่มีความชัดเจนมากกว่า" (Cahn 1977 : 621) นอกจากนี้ Hume ยังใช้เกณฑ์ความชัดเจนในทำนองนี้แยกความแตกต่างของผัสสาการ และอาเวค (emotion) ออกจากความจำและจินตนาการ ผัสสาการและอาเวคเป็นรอยประทับในทันทีทันใด และจะเกิดขึ้นอีกในรูปของมโนภาพเป็น ความจำและจินตนาการ ดังนั้นความจำและจินตนาการจึงมีความชัดเจนน้อยกว่า และในทำนองเดียวกันความจำและจินตนาการก็ต่างกันด้วยเกณฑ์ความชัดเจน

*By the term impression, then, I mean all our more lively perceptions, when we hear, or see, or feel, or love, or hate, or desire, or will. And impressions are distinguished from ideas, which are the less lively perceptions, of which we are conscious, when we reflect on any of those sensations of movements above mentioned.

อย่างไรก็ตาม มโนภาพของ Hume มีความหมายเดียวกับภาพลักษณ์ (image) เพราะ Hume ไม่ต้องการแยกมโนภาพของสสาร (Substance) ออกจากคุณสมบัติ มโนภาพหรือภาพลักษณ์เป็นการแทน (represent) หรือการลอกแบบวัตถุภายนอก ดูเหมือนว่า Hume จะไม่ได้แยกความแตกต่างระหว่างคุณสมบัติปฐมภูมิและทุติยภูมิเพราะเขากล่าวว่า "เราไม่สามารถมีมโนภาพของการกินที่แท้จริงได้โดยไม่มีวัตถุเชิงผัสสะประกอบ" (อ้างใน White 1990 : 41) ตรงนี้มีสองประเด็นสำคัญคือ หนึ่ง ภาพลักษณ์ไม่ว่าจะเป็นของความจำหรือจินตนาการ ต้องสัมพันธ์กับรอยประทับหรือผัสสากการ ไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้นอย่างอิสระโดยไม่วางอยู่บนรอยประทับ สอง คุณสมบัติปฐมภูมิและทุติยภูมิไม่สามารถแยกออกจากกันได้ Hume กล่าวว่า "มโนภาพของอวกาศและเวลา ... ไม่สามารถเป็นมโนทัศน์ต่างหากจากกันได้ แต่เป็นลักษณะหรือระเบียบให้วัตถุได้ดำรงอยู่" (อ้างใน White 1990 : 41)

โดยสรุปแล้ว ทัศนะเหล่านี้มีประเด็นร่วมกันว่ามโนภาพหรือภาพลักษณ์มีความเหมือนกับวัตถุภายนอก หรือวัตถุแห่งผัสสะ ไม่ว่าจะมีความเหมือนกันในคุณสมบัติปฐมภูมิหรือทั้งคุณสมบัติปฐมภูมิและทุติยภูมิด้วยก็ตาม ดูเหมือนว่าทั้งทัศนะ Descartes, Locke, Hume ไม่ได้แยกคุณสมบัติปฐมภูมิออกจากทุติยภูมิ ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่าหากมโนภาพหรือจินตภาพมีคุณสมบัติ มันก็ควรมีอยู่ในจิต การสรุปเช่นนี้นำไปสู่ทัศนะแบบจิตนิยมเช่นทัศนะ Berkeley ดังที่ Putnam ตั้งข้อสังเกตว่าผลของทฤษฎี Similitude คือ ทัศนะแบบ Berkeley

สำหรับ Berkeley สิ่งที่เหมือนกับภาพลักษณ์ไม่ใช่วัตถุภายนอก แต่เป็นอีกภาพลักษณ์หนึ่ง เขากล่าวไว้ใน A Treatise Concerning

the Principle of Human Knowledge ว่า

เป็นเรื่องที่ชัดเจนสำหรับผู้ที่ค้นหาสิ่งที่ถูกรู้ (objects) ของ
 ความรู้มนุษย์ ว่าสิ่งนั้นคือมโนภาพที่ถูกประทับลงบนผัสสาการ
 หรือไม่ก็เป็นสิ่งซึ่งถูกรับรู้โดยการใส่ใจต่อกัมมภาวะ (passion)
 และกิจกรรมทางจิต หรือมโนภาพซึ่งถูกสร้างขึ้นโดยการใส่ใจความจำ
 และจินตนาการช่วย...* (Cahn 1977 : 566)

และมโนภาพซึ่งสร้างขึ้นเองนั้นมีลักษณะเป็นภาพลักษณ์หรือการลอกแบบ
 มโนภาพของผัสสะ Berkeley แบ่งมโนภาพเป็นสองลักษณะ ประเภทแรก
 มโนภาพซึ่งเกิดจากจิตภายนอก(พระเจ้า) นั่นคือมโนภาพของผัสสะหรือผัสสาการ
 ประเภทที่สอง มโนภาพซึ่งสร้างขึ้นโดยจิตของเราเอง คือความจำ ความฝัน
 ความคิด ความปรารถนา จินตนาการ หรือดังที่เขากล่าวว่า

*It is evident to anyone who takes a survey of the
 objects of human knowledge that they are either ideas
 actually imprinted on the senses, or else such as are
 perceived by attending to the passions and operations of the
 mind, or lastly, ideas formed by help of memory and
 imagination...

มโนภาพที่ถูกประทับบนผัสสะโดย "ผู้สร้างจักรวาล" เรียกว่า "สิ่งแท้จริง" และมโนภาพซึ่งเกิดในจินตนาการ มีความสม่ำเสมอ ชัดเจนและคงที่น้อยกว่า ควรเรียกว่า "มโนภาพ" หรือ "ภาพลักษณ์ของสิ่ง" ซึ่งมโนภาพนั้นลอกแบบหรือแทนสิ่งนั้น*
(Cahn : 574)

อย่างไรก็ตาม มโนภาพประเภทแรกก็เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นได้อย่างอิสระจากมนุษย์ และมีคุณสมบัติแน่นอนของตัวเอง Putnam กล่าวถึงประเด็นนี้สำหรับ Berkeley

การถามว่าโต๊ะตัวหนึ่งมีความยาวเท่ากับภาพลักษณ์โต๊ะตัวนั้นของฉัน หรือมีความยาวเท่ากับภาพลักษณ์โต๊ะตัวนั้นของคุณหรือไม่ เป็นคำถามที่ไร้สาระ... จินตภาพไม่มีความยาวทางกายภาพ... ความยาวทางกายภาพต่างจากความยาวของอัตวิสัย (Subjective) เช่นเดียวกับความเป็นสีแดงของสิ่งกายภาพต่างจากความเป็นสีแดงของอัตวิสัย (Putnam 1981 : 59)

*The ideas imprinted on the senses by the Author of Nature are called "real things"; and those excited in the imagination, being less regular, vivid, and constant, are more properly termed "ideas" or "images of thing" which they copy and represent.

ดังนั้นคุณสมบัติปฐมภูมิและคุณสมบัติทุติยภูมิจึงแยกกันไม่ได้ด้วย "การกินที่โดยปราศจากสีเป็นสิ่งที่เราไม่สามารถจินตนาการ แต่งขึ้น (conceive) หรือสร้างมโนภาพต่างหากออกไปได้" (White 1990 : 32) แต่ White เห็นว่านอกจาก Berkeley จะเห็นว่ามโนภาพคือสิ่งที่จิตของเราสร้างขึ้น แต่เขาก็ยังยืนยันว่า

สิ่งซึ่งธรรมดาเรียกว่า "สิ่งต่าง ๆ" ไม่ว่าจะเป็คุณสมบัติ เช่น สี เสียง กลิ่น หรือวัตถุกายภาพ เช่น ต้นไม้ บ้าน หรือโต๊ะ ก็คือมโนภาพด้วยเช่นกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ใจความสำคัญทางอภิปรัชญาของเขาคือสิ่งทั้งหมดเหล่านี้มีเพียงอยู่ในฐานะของวัตถุของ... จิตจิตหนึ่งไม่ว่าจะเป็นของมนุษย์หรือของพระเจ้าก็ตาม (White 1990 : 31)

ถ้าเป็นเช่นนี้ ก็ไม่น่าจะมีความต่างกันระหว่างคุณสมบัติทางกายภาพและอัตวิสัย เพราะทั้งสองสิ่งนี้เป็นสิ่งเดียวกัน ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าในทัศนะของ Berkeley มีเพียงสิ่งเดียวเท่านั้น นั่นคือมโนภาพ หรือคุณสมบัติทางอัตวิสัย (subjective quality)

ความหมายของคำว่า ภาพลักษณ์ หรือมโนภาพ เริ่มเปลี่ยนไปอีกตั้งแต่ Kant เป็นต้นมา Kant มีความเห็นเช่นเดียวกับนักปรัชญาหลายคนว่าจินตภาพเป็นผลผลิตของจินตนาการ แต่เขาไม่เห็นว่าการลอกแบบจากวัตถุภายนอก เพราะสำหรับ Kant แม้ว่าจะมีสิ่งในตัวเอง (thing-in-itself) แต่สิ่งที่เรารู้ได้คือสิ่งสำหรับเรา (thing-for-us) ดังนั้นสิ่งที่เรารู้ได้จึงควรจะสัมพันธ์กับเรา เห็นได้จากกรณีที่ Kant ถือว่าจินตนาการเป็นสมรรถพล

(faculty) ซึ่งเชื่อมโยงสมรรถผลผัสสะเข้ากับสมรรถผลความเข้าใจ จินตนาการ ก่อให้เกิดจินตภาพโดย หนึ่ง จากการรับรู้ (perceive) มาก่อน และสอง ด้วยการ "สร้าง "schema" คือการที่มีโนทัศน์ (concept) ถูกแทนด้วยภาพลักษณ์ บางอันหรือภาพลักษณ์อันอื่น โดยเป็นไปตามกฎหรือกระบวนการ" (White 1990 : 45) และ "schema" นี้ เกิดมาจากความรู้ก่อนประสบการณ์ (a priori) เป็นบางส่วน หรือความรู้ที่ไม่ได้มาจากประสบการณ์ ดังนั้นการเข้าใจโนทัศน์ คือการมีภาพลักษณ์ซึ่งเป็นไปตามกฎ หรือ "schema" นั้น หมายความว่าเมื่อเรารับรู้ สิ่งต่าง ๆ เราใช้โนทัศน์ต่อสิ่งโดยการใช้อภาพลักษณ์ การรับรู้คือการใช้อสมรรถผล ทางผัสสะ ส่วนการมีโนทัศน์คือการใช้อสมรรถผลความเข้าใจ แต่การจะเชื่อมโยง สองส่วนนี้เข้าด้วยกันให้เป็นไปตามการรับรู้โลก เข้าใจโลกได้นั้นต้องอาศัยสมรรถผล จินตนาการ ตามการตีความของ Warnock ว่า

...อำนาจในการเชื่อมโยงนี้คืออำนาจในการนำความยุ่งเหยิง ของประสบการณ์เชิงผัสสะมาทำให้เป็นระเบียบ โดยเป็น ไปตามกฎที่แน่นอนหรือรูปแบบที่แน่นอนไม่เปลี่ยนแปลง จินตนาการ ทำให้เราเห็นโลกเป็นไปตามรูปแบบเหล่านี้ทุกครั้งที่เราเห็นโลก (1976 : 31)

จากประวัติปรัชญาจะเห็นว่าทัศนะก่อน Kant มักเห็นว่าจินตภาพเป็น สิ่งที่ลอกแบบหรือเหมือนกับวัตถุภายนอก และทัศนะเช่นนี้นำไปสู่การยืนยันการมี อยู่ของจินตภาพอย่างเป็นอิสระ เช่น ทัศนะแบบจิตนิยมของ Berkeley อย่างไรก็ตามเป็นไปได้ที่นักปรัชญาในอดีตอธิบายจินตภาพในลักษณะนี้เพราะ "รากศัพท์ของคำว่า "image" นั้นมาจากภาษาละติน "imago" หมายถึง "ความเหมือน" หรือ "ความคล้ายคลึง" ซึ่งเกิดขึ้นในจินตนาการและ

ภาพลักษณ์อันเกิดจากประสาทสัมผัสส่วนต่าง ๆ (imageries)" (White 1990 : 87) เมื่อถึง Kant จินตภาพไม่ใช่ความเหมือน แต่กลายเป็น สิ่งที่มีส่วนจากการตีความของเราหรือผ่านการกลั่นกรองจาก categories นั้นเอง*

ทั้งหมดนี้คือความหมายด้านหนึ่งของจินตภาพซึ่งพิจารณาจากแง่มุมทาง ประวัติปรัชญา ในส่วยถัดไป ผู้วิจัยจะกล่าวถึงความหมายของจินตภาพในด้าน ที่สัมพันธ์กับการรับรู้ และความเป็นไปได้

3

เราอาจแบ่งจินตภาพได้เป็นสองลักษณะโดยทั่วไป คือหนึ่ง จินตภาพที่ สัมพันธ์กับการรับรู้หรือมีลักษณะใกล้เคียงกับการรับรู้ทางประสาทสัมผัส โดยเฉพาะ อย่างยิ่งประสาทสัมผัสทางตา และสองคือจินตภาพซึ่งสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ นั่นคือ เนื้อหาของจินตภาพเกี่ยวกับสิ่งซึ่งอาจไม่เคยมีการรับรู้ทางประสาทสัมผัสมา ก่อน เช่น ม้าบิน สี่เหลี่ยมรูปวงกลม

* การอธิบายทัศนะของ Kant เกี่ยวกับเรื่องการสร้างภาพลักษณ์อาจเป็น ปัญหาที่มีรายละเอียดซับซ้อนมากกว่านี้ เช่น มโนทัศน์ของ intuition, categories แต่หากกล่าวโดยสรุปแล้ว สำหรับ Kant "schema" น่าจะเป็น กระบวนการที่เกิดโดยผ่านการกลั่นกรองจาก categories ต่าง ๆ และ categories เป็นเสมือนกฎที่ควบคุมการทำงานของ schema และการคิดของมนุษย์ อย่างไรก็ตาม ในที่นี้ผู้วิจัยเห็นว่าการอธิบายภาพลักษณ์ด้วยมโนทัศน์ "schema" เพียงพอต่อการแสดงให้เห็นทัศนะโดยกว้างของ Kant ต่อประเด็นนี้

คำว่า "จินตภาพ" มักใช้สลับไปมากับคำว่า "จินตภาพอันเกิดจาก
 ประสาทสัมผัส" (imageries) โดยเฉพาะในงานทางจิตวิทยา เราสามารถ
 มีหลาย imageries ได้ในจินตภาพหนึ่ง ๆ เช่น จินตภาพของการมองเห็น
 (visual imagery) จินตภาพทางการได้ยิน (auditory imagery)
 จินตภาพทางการสัมผัส (tactile imagery) และอื่น ๆ โดยมากแล้วเรา
 มักพูดถึงจินตภาพทางการมองเห็นมากกว่าส่วนอื่น อาจเป็นเพราะว่าโดยทั่วไป
 การรับรู้โลกด้วยสายตามักเป็นสิ่งที่เรารู้จักก่อนที่จะสัมผัสหรือดมกลิ่นหรืออื่น ๆ
 (ในกรณีคนปกติ ไม่ใช่คนตาบอด) ดังนั้นเมื่อพูดถึงจินตภาพ จึงหมายถึงการ
 นึกภาพ (visualizing) หรือการมองเห็นด้วยใจ (mind's eye) มากกว่า
 นักปรัชญาหลายคนมักพูดถึงการนึกภาพโดยสัมพันธ์กับการมีอยู่ของภาพนั้น เพราะ
 ว่ามองด้วยใจมีความคล้ายคลึงกับการเห็นด้วยตา

ความแตกต่างระหว่างการมองเห็นด้วยใจหรือการนึกภาพ และการ
 มองเห็นด้วยตา โดยหลัก ๆ แล้วมีดังนี้ ขณะที่การมองเห็นมีวัตถุภายนอกรองรับ
 และวัตถุนั้นไม่ขึ้นอยู่กับเจตจำนงของผู้มอง แต่การนึกภาพไม่มีวัตถุภายนอก
 และขึ้นอยู่กับเจตจำนงหรือความปรารถนาของผู้กระทำ ในกรณีแรก การ
 มองเห็นด้วยตา มีวัตถุภายนอกเป็นสิ่งที่ถูกเห็น แต่การนึกภาพไม่มีความรู้
 เกี่ยวกับโลกภายนอกจึงได้มาโดยอาศัยการมองเห็น ไม่ใช่จากการนึกภาพ
 การนึกภาพกลับต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับโลกภายนอกเป็นหลัก White
 เสนอว่า "การนึกภาพสิ่งใดก็ตาม คือการนึกถึงว่าสิ่งนั้นเป็นเช่นไร หรือควร
 จะเป็นเช่นไร เป็นการวาดภาพสิ่งนั้นแก่ตัวเราเอง หรือสร้างภาพของสิ่ง ๆ
 นั้น" (1990 : 123) White และนักปรัชญายุคหลังโดยมากมักเห็นว่าแม้การ
 นึกภาพ และการมองเห็นจะคล้ายกันแต่สิ่งที่ถูกเห็นและสิ่งที่ถูกนึกภาพนั้นไม่เหมือน
 กัน Wittgenstein กล่าวไว้ใน The Blue Book ว่า "อะไรทำให้

จินตภาพของเขาในใจฉันเป็นจินตภาพของเขา ไม่ใช่เพราะว่าจินตภาพนั้น เหมือนกับเขา" (อ้างใน Warnock 1976 : 159) เพราะในการรับรู้มีส่วน ประกอบของความคิด ของความรู้ที่เรามีอยู่ เรายรับรู้มันจากด้านที่เรามองและ เข้าใจ ดังนั้นในความคิด หากมีจินตภาพเกิดขึ้น จินตภาพนั้นคือการตีความ สิ่งที่คิดถึงนั้นด้วย ความเหมือนจึงไม่ใช่สิ่งที่บอกว่าจินตภาพนั้นเป็นจินตภาพของ สิ่งที่คิดถึง White อธิบายประเด็นนี้ไว้ว่า "เมื่อเรารู้สิ่งบางอย่างเป็นสิ่งบางอย่าง เช่น รูปเปิด-กระต่าย เป็นรูปเปิด ดูเหมือนว่าประสบการณ์นั้นครั้งหนึ่งคือ ประสบการณ์ในการมองเห็นและอีกครั้งหนึ่งคือความคิด การนึกภาพก็เช่นกันเป็น การคิดถึงสิ่งบางอย่างในลักษณะของการมองเห็น..." (1990 : 113) หรือ การนึกภาพ X เหมือนกับการเห็นเป็น X (see as X) แต่มีปัญหว่าขณะที่ การเห็น X เป็น Y ในการรับรู้นั้นมีวัตถุ X ที่เรามองเป็น Y ได้แต่ในกรณี การนึกภาพนั้นไม่มีวัตถุ X ให้มองเป็น Y แต่เรานึกภาพ Y เลย (ประเด็น นี้จะกล่าวในบทต่อไป)

แต่สำหรับ Ryle ความแตกต่างระหว่างการนึกภาพและการมองเห็น ค่อนข้างได้จากการใช้ภาษา เวลาที่ใช้คำว่า เราเห็นสิ่งต่าง ๆ เรามักไม่พูดว่า มองเห็นสิ่งนั้นชัดเจนหรือไม่ชัดเจน แต่เวลาพูดถึงภาพในใจ เรามักพูดว่าภาพ นั้นดูมีชีวิตชีวาเหมือนของจริง มีความชัดเจนหรือไม่ Ryle กล่าวว่า

เมื่อคน ๆ หนึ่งพูดว่าเขา "มองเห็น" สิ่งที่ไม่ได้กำลังเห็นอยู่ เขารู้ว่าสิ่งที่เขากำลังทำนั้นแตกต่างโดยสิ้นเชิงจากการมองเห็น เพราะว่าการกระทำนั้นอยู่ในเครื่องหมายคำพูด และสามารถ

บรรยายภาพนั้นว่า เหมือนจริง หรือชัดเจนมากน้อยเพียงใด*
(1983 : 146)

ความหมายของการถ่ายภาพสำหรับ Ryle มีอยู่หลายความหมาย เช่น หมายถึง "ดูเหมือนว่าเห็น" การจินตนาการ หรือ การสมมุติ (make-believe) หรือการแสร้งทำ (pretend) การให้ความหมายเช่นนี้มีผู้วิจารณ์ไว้มากเช่น White และ Shorter แต่ความหมายของการถ่ายภาพของ Ryle ดูจะบ่งบอกถึงความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างการมองเห็นและ "การมองเห็น" เราอาจสรุปได้จากทัศนะ Ryle ว่าถ้าไม่มีการมองเห็นก็คงไม่มีการ "มองเห็น" หรือกล่าวอีกอย่างคือการมองเห็นมีความหมายซ่อนอยู่ในการ "มองเห็น" กรณีนี้ น่าสนใจสำหรับเป็นตัวอย่างแย้งต่อการสรุปเช่นนี้คือประเด็นที่ว่า คนตาบอด ตั้งแต่กำเนิดสามารถถ่ายภาพได้หรือไม่ Shorter กล่าวถึงตัวอย่างแย้งนี้ว่า เป็นไปได้ที่คนตาบอดแต่กำเนิด "อาจจะจับดินสอไว้ในมือแล้วสร้างภาพเหมือนของ Churchill บนแผ่นกระดาษ" (1971 : 146) Shorter เห็นว่าการถ่ายภาพเหมือนกับการวาดให้เห็น (depict) และกรณีตัวอย่างนี้ก็เป็นอย่างของการวาดภาพสิ่ง ดังนั้นคนตาบอดตั้งแต่เกิดก็สามารถถ่ายภาพได้ด้วย และเราไม่อาจสรุปได้ว่าการเห็นเป็นเงื่อนไขจำเป็นของการถ่ายภาพ หรือว่าการนิ

*In other words, when a person says that he sees' something which he is not seeing, he knows that what he is doing is something which is totally different in kind from seeing, just because the verb is inside inverted commas and the vision can be described as more or less faithful, or vivid.

ภาพเหมือนการมองเห็น Shorter ตีความว่าสำหรับ Ryle แล้ว กรณี
 เช่นนี้เป็นความเป็นไปไม่ได้เชิงตรรกะ (Logical impossibility)
 เพราะคนตาบอดไม่เข้าใจมโนทัศน์ของการเห็นและการนึกภาพ แต่ Shorter
 เห็นว่าทศนะของ Ryle ผิดพลาด เพราะเป็นไปได้ทางตรรกะที่คนตาบอดตั้งแต่
 กกำเนิดจะสร้างภาพเหมือนได้โดยที่เขาไม่รู้จักรูปมโนทัศน์ของการนึกภาพ แต่ขณะ
 เดียวกันจะเป็นความผิดพลาดอีกถ้าเห็นว่าการนี้เป็นความเป็นไปไม่ได้เชิงประจักษ์
 (Empirical impossibility) "เพราะการพูดเช่นนี้เท่ากับพูดว่ามี
 สถานการณ์ที่จินตนาการได้แน่นอนและทำให้สรุปว่าคนตาบอดนึกภาพได้ แต่จริง ๆ
 แล้วสถานการณ์เช่นนั้นไม่เคยเกิดขึ้น" (Shorter 1971:147) ดังนั้น Shorter จึง
 เห็นว่าแม้เราจะไม่รู้ว่าการนึกภาพในกรณีคนตาบอดคืออะไร แต่เรารู้ว่าอะไรบ้าง
 ที่ไม่ใช่การนึกภาพ "...พูดได้ว่าคนตาบอดไม่สามารถนึกภาพเพราะเรารู้ว่าไม่มี
 สิ่งใดที่เขาทำ เรียกได้ว่าเป็นการนึกภาพ แม้เราจะไม่ชัดเจนว่าจะเรียกสิ่งใด
 เป็นเช่นนั้นได้ และแม้ว่าจะไม่ชัดเจนว่าจะเรียกสิ่งใดเป็นเช่นนั้นได้หรือไม่"
 (Shorter 1971:147) และความไม่ชัดเจนตรงนี้ก็ไม่ใช่จำเป็นต้องตัดสินใจให้เด็ดขาด
 ลงไป Shorter กล่าวว่า "เรารู้ว่ามีอะไรใกล้เคียงกับการนึกภาพ และไม่เคยมี
 การชี้ชัดลงไปว่าจะใช้คำพูดที่ถูกต้องคำใดบรรยายลักษณะเช่นนั้น เป็นเพราะว่าลักษณะ
 นั้นไม่เคยเกิดขึ้นและการตัดสินใจให้เด็ดขาดลงไปก็ไม่จำเป็น (Shorter 1971:147)

ประการที่สองการนึกภาพและการมองเห็นต่างกันที่การนึกภาพขึ้นอยู่กับ
 เจตจำนง (will) และความต้องการของผู้กระทำ แต่การมองเห็นด้วยตาไม่
 สามารถกำหนดสิ่งที่ถูกเห็น เพราะสิ่งที่ถูกเห็นนั้นมีอยู่แล้ว เมื่อเราหลับตาลงเรา
 สามารถตั้งใจนึกภาพได้ ต้องการหรือเลือกให้ภาพใดเกิดขึ้นได้ แต่เมื่อลืมตาขึ้น
 วัตถุของการถูกมองมีอยู่เสมอโดยเราไม่สามารถเลือกที่จะไม่เห็นวัตถุเหล่านั้น
 แต่อาจมีกรณีที่เราไม่ได้ตั้งใจนึกภาพ แต่ภาพนั้นเกิดขึ้นเอง เช่นเราเคยเห็น

เหตุการณ์อะไรสักอย่างที่ประทับใจมาก แล้วภาพนั้นก็ติดตาอยู่ตลอด จนบางครั้งเมื่อไม่ต้องการนึกถึงภาพนั้น ก็ทำไม่ได้ หรือบางครั้งเราต้องการนึกถึงภาพอะไรบางอย่างแต่กลับนึกไม่ได้ ภาพนั้นไม่ยอมเกิดขึ้น หรือแม้แต่กรณีของการมีภาพหลอน (hallucination) และกรณีความผิดพลาดในการรับรู้แบบอื่น ๆ ที่ตัวผู้กระทำไม่ได้ตั้งใจแต่มันเกิดขึ้นเอง กรณีเหล่านี้จะเรียกได้ว่าเป็นการนึกภาพหรือไม่ อย่างไรก็ตามกรณีเช่นนี้ไม่ได้ทำให้ความแตกต่างระหว่างการนึกภาพและการมองเห็นหมดไป

สำหรับ Ryle ถ้าการนึกภาพหมายถึง "ดูเหมือนว่าเห็น" ก็จะไม่มีปัญหาเหล่านี้ เพราะกรณีเหล่านี้ไม่ใช่การเห็นที่แท้จริง แต่ปัญหาคือ "ดูเหมือนว่าเห็น" ไม่ได้มีนัยของความตั้งใจ White แย้งว่า "คนไม่ดูเหมือนว่าเห็นสิ่งที่เขาต้องการ การดูเหมือนเห็นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยไม่ได้ตั้งใจ แต่ในการนึกภาพ คนมักจะตัดสินใจได้เองว่าเขาต้องการ "เห็น" อะไร แม้ว่าบ่อยครั้งจะเห็นมันในลักษณะที่แน่นอนบางอย่างโดยกำหนดไม่ได้" (1990 : 116) หากพิจารณาความหมายของการนึกภาพที่หมายถึงการวาดภาพ จะเห็นว่าทั้งการนึกภาพและการวาดภาพสามารถทำได้โดยตั้งใจและประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวได้ แต่ข้อแตกต่างคือการนึกภาพ "ทำไม่ได้เมื่อวัตถุถูกเห็นและรู้ว่าถูกเห็นต่อหน้าคน" และ "การนึกภาพไม่ได้ก่อให้เกิดผลผลิตอะไรแบบที่การวาดภาพก่อให้เกิด เมื่อเรานึกภาพใบหน้า เราไม่ได้สร้างภาพหรือวาดภาพเหมือนอะไรออกมา" (White 1990 : 122) อย่างไรก็ตาม การนึกภาพยังต้องมีลักษณะของความตั้งใจ ไม่ว่าจะทำสำเร็จหรือไม่ก็ตาม แต่กรณีการมีภาพหลอน เราไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นการนึกภาพ เพราะคน ๆ นั้นไม่มีความตั้งใจที่จะให้เกิดภาพนั้น ดังนั้นจะเห็นว่าจินตภาพในแง่ที่สัมพันธ์กับการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสมีลักษณะคล้าย

กับการมองเห็น แต่ขณะเดียวกันก็มีความแตกต่าง และถึงแม้จะมีปัญหากรณี
ที่กำกวมจนทำให้ไม่มั่นใจว่ากรณีนั้นเป็นการนิกรภาพหรือการมองเห็น ก็ไม่
ทำให้ความแตกต่างนั้นหายไปเกณฑ์ที่ใช้ก็ยังยังคงใช้แยกความแตกต่างได้

จินตภาพในอีกความหมายหนึ่งซึ่งสัมพันธ์กับเรื่องความเป็นไปได้ นั้น
มีความสัมพันธ์กับจินตนาการ ในประวัติปรัชญา จินตภาพถูกเชื่อมโยงเข้า
กับจินตนาการมากกว่ากิจกรรมทางจิตประเภทอื่น กล่าวคือมักเห็นว่า
จินตนาการเป็นส่วนที่สร้างหรือผลิตจินตภาพ และความหมายของจินตภาพ
มักจะหมายถึงภาพที่เกิดขึ้นในจิต ในความหมายเดียวกันกับภาพที่ใช้ใน
ความหมายของวัตถุ เช่น ภาพเขียน ภาพวาด ถ้าหากจินตภาพเป็นภาพ
หรือจินตนาการสร้างแต่จินตภาพเท่านั้นแล้ว ปัญหาที่ตามมาก็คือ ทำให้
จินตนาการมีขอบเขตจำกัด และต้องขึ้นอยู่กับลักษณะความเป็นภาพซึ่งโดย
ทั่วไปแล้วเข้าใจว่าเป็นการลอกแบบโลกภายนอกต่อจิต ดังนั้นจึงมีการ
ถกเถียงกันว่าจินตนาการน่าจะมีลักษณะของความเป็นไปได้ทางตรรกะมาก
กว่าจะถูกจำกัดเพียงในโลกเชิงประจักษ์ การยืนยันว่าการจินตนาการคือ
การสร้างภาพ (image making) ทำให้มีข้อแย้งว่ามีสิ่งที่เป็นไปได้หลาย
อย่างที่จินตนาการได้โดยไม่เป็นภาพ ดังเช่นที่ White กล่าวว่า "คน
สามารถจินตนาการอะไร ทำไมหรืออย่างไรก็ได้ และคนสามารถ
จินตนาการความยาก ลักษณะ dilemma และความสงสัย และคนสามารถ
จินตนาการสิ่งซึ่งไม่ใช้การรับรู้ได้ทั้งหมด" (1990 : 178)

ความเป็นไปได้ทั้งความเป็นไปได้เชิงตรรกะและความเป็นไปได้
เชิงประจักษ์เกิดจากจินตนาการต่อเมื่อความหมายของจินตนาการไม่ถูกจำกัด
ไว้ด้วยความเป็นภาพ แต่ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์คือ จินตภาพเป็น

ภาพด้วยหรือไม่ หากจินตภาพเป็นภาพ เราก็ไม่สามารถมีจินตภาพถึงความ เป็นไปไม่ได้โดยเฉพาะในเชิงตรรกะ เช่นรูปสี่เหลี่ยมวงกลม แต่เราอาจมี เพียงจินตภาพของความเป็นไปได้เชิงประจักษ์เท่านั้น เพราะความเป็นไปได้ ในแง่นี้ต้องผ่านการรับรู้มาก่อน เช่น ม้าบิน อย่างน้อยเราเคยเห็นม้า และ เคยเห็นปีกของนก และในปัจจุบันม้าบินน่าจะเป็นเพียงความเป็นไปไม่ได้เชิง ประจักษ์ แต่ในอนาคตอาจจะเป็นความเป็นไปได้เชิงประจักษ์ สำหรับความ เป็นไปไม่ได้เชิงตรรกะซึ่งเป็นเรื่องของการนิยามสิ่งที่เป็นไปได้หรือไม่ได้นั้นขึ้น อยู่กับการนิยาม เช่น รูปสี่เหลี่ยมวงกลม อาจเป็นไปไม่ได้เชิงตรรกะ เพราะ นิยามของสี่เหลี่ยมและวงกลมขัดแย้งในตัวเอง

อย่างไรก็ตาม หากจินตภาพไม่ใช่ภาพ แต่เป็นการใช้ภาษาอย่าง หนึ่งในการคิด ปัญหาคือจะขัดกับสามัญสำนึกโดยทั่วไป และตามความหมาย ของคำ จินตภาพคือภาพในจิต แต่ถ้าจินตภาพไม่ใช่ภาพ จินตภาพนั้นก็รวม ความถึงความเป็นไปได้เชิงตรรกะด้วย แต่ไม่ว่าจินตภาพจะเป็นภาพหรือไม่ก็ ตาม การคิดถึงความเป็นไปได้เชิงตรรกะและเชิงประจักษ์ก็ไม่ใช่นำหน้าของ จินตภาพ แต่เป็นผลจากการใช้จินตนาการหรือความคิดมากกว่า

โดยสรุปแล้ว คำถามที่ว่า "จินตภาพคืออะไร" ไม่อาจตอบได้ จากการอธิบาย กรณีบุคคลที่หนึ่งหรือจากการสังเกตประสบการณ์ภายในจิต แต่ต้องอาศัยการรายงานหรือกรณีบุคคลที่สามเป็นสำคัญ และการรายงานนั้น ก็ไม่ใช่การยืนยันว่ามีจินตภาพเป็นสิ่งภายในแล้วรายงานออกมา ดังนั้นเรา ควรเข้าใจปัญหาจินตภาพจากการใช้คำ เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงความ หมายของคำว่าจินตภาพแล้วจะเห็นได้ว่าความหมายได้เปลี่ยนแปลงไปตั้งแต่ Kant ถึงแม้ว่าจินตภาพเป็นผลจากการรับรู้โลกก็ตาม แต่การมีจินตภาพขึ้นมาได้ก็

ยังจำเป็นต้องอาศัย catagories และ schemata ที่ไม่ขึ้นกับประสบการณ์ ดังนั้น การมี catagories เช่นนี้จึงแสดงให้เห็นว่าโลกภายนอกจิตไม่ได้มีอยู่อย่างอิสระในตัวเองอีกต่อไป แต่การมีอยู่ของโลกมีความสัมพันธ์กับการเข้าใจโลกของมนุษย์ด้วย และจากการพิจารณาโน้ตทัศน์จินตภาพ จะเห็นว่ามึลักษณะสัมพันธ์กับประสาทสัมผัสและสัมพันธ์กับความเป็นไปได้หรือจินตนาการ แม้ว่าจินตภาพในลักษณะซึ่งสัมพันธ์กับความเป็นไปได้จะทำให้เกิดข้อสงสัยว่าจินตภาพจะมีลักษณะเป็นภาพหรือไม่ เพราะข้อจำกัดของความเป็นภาพนั้นทำให้ไม่สามารถคิดถึงความเป็นไปได้โดยเฉพาะความเป็นไปได้เชิงตรรกะ แต่ปัญหานี้อาจทำให้เรากำลังพิจารณาจินตภาพเฉพาะในตัวเองเท่านั้น การจะเข้าใจจินตภาพต้องพิจารณาความสัมพันธ์กับกิจกรรมอื่น ๆ อย่างไรก็ตามการที่จินตภาพจะมีลักษณะเช่นใด อาจขึ้นอยู่กับการอธิบายสถานะการมีอยู่ของจิตด้วย ในบทถัดไป ผู้วิจัยจะสำรวจข้อโต้แย้งเกี่ยวกับจินตภาพ ซึ่งแต่ละทัศนะมีนิยามของจินตภาพจินตภาพต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสมมุติฐานการอธิบายจิตของแต่ละทัศนะด้วย